

PROLEGOMENA

IN LIBRUM DE MORTIBUS PERSECUTORUM.

LENGLIETII MONITUM.

Aureolus iste liber ita confectus, tam sincere elaboratus est, ut non solum expressos videas in eo singulares persecutionis eventus, id est, infaustum ejus initium, seriem atram atque felicem exitum; sed etiam ubique emineat Omnipotentis dextera vindex in tyrannos, et quam ubique se Deus præstet propugnatores pietatis, propulsatoresque injuriam, quæ cultoribus suis a malis principibus inferuntur. Elucet e contra, quanta cura, quantoque studio Summa Divinitas fovit eos principes, qui erant fidelibus benevoli, qualis semper fuit Constantinus, vel eos, qui solummodo ita moderati fuerunt, ut liberam christianis suæ religionis citra molestiam colendæ facultatem dederint, qualis tunc temporis videbatur esse Licinius.

Mens mea est, librum hunc legitimum esse Lucii Cæcili Firmiani Lactantii factum. Sic opinati sunt doctiores quique, nec ab eorum sententia nostrum est recedere. Hunc reperit vir clarissimus Stephanus Baluzius in bibliothecæ Colbertinæ manuscripto codice, qui fuit olim antiqui Cœnobii Moissiacensis in diocesi Cadurcensi. Jam a pluribus sæculis ignotus delitescebat thesaurus ille in angulis hujusce monasterii bibliothecæ. Vix dum in lucem prodit, cum statim non solum exceperunt eum avide cuncti diversarum gentium Litterati studiose legendum; sed illum etiam iterum excudendum curaverunt tum Angli, tum Sæci: quin et versus est in linguas Gallicam et Anglicam. Hunc notis eruditissimis illustrarunt viri doctissimi sive Galli, sive Batavi si sint. Anno 1710 rursus eum publici juris fecit Dominus Nicolaus le Nourry, e Congregatione sancti Mauri monachus Benedictinus: sed non dubitavit modo, imo et asseruit, hunc librum non esse Lactantii nostri, sed cujusdam

Lucii, vel potius Lycii Cæcili ignoti scriptoris. Verum paucos, id est, tres aut quatuor in suam Nourrisius adduxit opinionem. Quin et doctiores quidam ejus errorem, acrius quam decet, redarguerunt, eumque ita exagitarunt, ut apertæ probabilique responsioni locus non supersit. Nec sane difficilis fuit reprehensio; nam ubique Lactantii stylus, ubique ejus ingenium, ubique Lactantianæ, eæque singulares loquendi formulæ sparsim reperiuntur in isto libello, cujus unicus superest codex manuscriptus, integer quidem et antiquus, sed ita ob amanuensis imperitiam et lacunas quasdam deformatus, ut sæpissime in ipso explicando adhibendæ sint vel conjecturæ, vel etiam divinationes. At cum interesse putemus redarguere Nicolai le Nourry rationes, quamvis hæc sint exigui momenti, ideo hic excudi curavimus eruditam dissertationem viri clarissimi Nicolai de Lestocq, doctoris et socii sorbonici, decani Ecclesiæ Ambianensis, et abbatis sancti Axeoli, quocum mihi vetus ab annis quinquaginta et amplius intercedit necessitudo et summa familiaritas. Ne tamen existimet lector eruditus, huic editioni aliquid deesse, ob præmissam a me donni Theodorici Ruinart e Congregatione sancti Mauri Benedictini monachi præfationem in *Acta Martyrum vera et sincera* ab ipso edita anno 1689, ac sæpius recusam aut Amstelodami, aut Venetiis, aut etiam Parisiis, eamque Gallicè versam. Hæc præfatio eximia quidem est; sed quamvis excusa sit a Paulo Bandri ad calcem Lactantianæ suæ editionis, nihilominus non putavi e re esse eam adhuc septima vice excudere, cum ea olim paulo rarior, nunc vulgaris in omnium manibus versetur, nihilque, aut parum conferat ad auctorem nostrum intelligendum.

DISQUISITIO

DE AUCTORE LIBRI CUI TITULUS :

LUCII CÆCILII DE MORTIBUS PERSECUTORUM,

QUI FIRMIANO LACTANTIO TRIBUI SOLET.

Auctore Nicolao de Lestocq, Doctore ac Socio Sorbonico, Ecclesiæ Cathedralis Ambianensis Decano, Vicario Generali Episcopi Ambianensis, et Abbate Sancti Axeoli.

Repertus est a doctissimo viro Domino Stephano Baluze in codice manuscripto bibliothecæ Colbertinæ, nunc Regiæ, Liber cum hoc titulo : *Lucii Cæ-*

cilii liber de Mortibus Persecutorum. Hunc Firmiano ascripsit, ac Parisiis anno 1679, jussu Joannis Baptistæ Colbert typis mandari curavit, tomo secundo